

PAŁAC (489) *sb m*

pa- (428), pã- (20); pã- *Murm* (2), *KochMRot*, *Phil*; pa- : pã- *OpecŻyw* (6:1), *BibRadz* (8:2), *Górndworz* (6:1), *HistRzym* (40:1), *BudBib* (14:2), *KochPs* (12:2), *SkarŻyw* (27:6), *WysKaz* (1:1); -łã- (375), -ła- (17); -ła- *ZbylPrzyg*, *też RejPs* (4), *HistAl* (7); -łã- : -ła- *BierEz* (2:1), *Mqcz* (8:1), *SkarŻyw* (32:1), *NiemObr* (3:1), *GosłCast* (2:1).

sg *N pałac* (46). $\diamond$ *G pałacu* (84), *pałaca* (1) *BudBib*. $\diamond$ *D pałacowi* (1) *BielKron*, *pałacu* (1) *HistRzym*. $\diamond$ *A pałac* (82). $\diamond$ *I pałac(e)m* (7). $\diamond$ *L pałacu* (58). $\diamond$ *pl N pałace* (32). $\diamond$ *G pałaców* (68); -ów (10), -(o)w (58). $\diamond$ *D pałacóm* (5); -óm (1), -(o)m (4). $\diamond$ *A pałace* (51). $\diamond$ *I pałacy* (1) *RejPs*, *pałacami* (1) *CzechEp*, *pałacmi* (1) *PudłFr*. $\diamond$ *L pałacach* (30) *OpecŻyw*, *WróbŻółt* (4), *RejKup*, *MurzNT*, *KrowObr*, *HistRzym*, *BudBib*, *KochPs* (2), *SkarŻyw* (3), *Górntroas*, *LatHar* (10), *WujNT*, *SiebRozmyśl* (2), *SkarKaz*, *pałac(o)ch* (19) *BierEz*, *RejPs* (3), *LubPs* (6), *RejWiz*, *BielKrom* (4), *RejAp*, *RejPos* (3), [*pałac(e)ch*]; ~ -ach (22), -äch (3), -(a)ch (5); -äch *KrowObr*, *BudBib*; -ach : -äch *SiebRozmyśl* (1:1). $\diamond$ *V pałace* (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII (z Cn) – XVIII w.

1. Wielki, bogaty, ozdobny budynek; *palatium a. palacium Murm*, *Mymer*¹, *HistAl*, *Vulg*, *PolAnt*, *Mqcz*, *Calag*, *Calep*, *Cn*; *aedes, aedificium, habitaculum, habitatio PolAnt* [w tym czyj (187): *pron poss* (77), *ai poss* (67), *G sb i pron* (43)] (457) : na co ftarzy óni ludzie nákládáli bárzo wiele/ áby lázienné álbo ciepliczne páłace/ były co na kóosztownieyfzé/ á co nawefelfzé/ áby to rofkófzy/ myśli dobréy [...] flúżyło *Oczko* 18v.

a. Rezydencja władcy, magnata lub dostojnika; *basilica, regia Mqcz, Calep, Cn; palatium regis HistAl, Vulg; domus regis PolAnt, Vulg; (regia) PolAnt, Mqcz* (436) : *BierEz* F4, Gv; Tedy będzie więcéy chwálebné domowftwo vbogię niżli páłace vzlotzoné. *OpecŻyw* [192], 45, [79]; *Murm* 131; *Mymer*¹ 31; *HistJóz* B3, B4; krol Sálomon [...] doprowadzon ná páłac iáko mocny y bogáty pan. *March*² Dv; *MiechGlab* **4; iáko ieft dziwnie ofádzone [to miasto] rozlicznemi páłacy *RejPs* 72, 106v, 125v; *RejJóz* M5, Ov, O2, O2v; Alexander tedy wftedfzy ná páłac á przechadzaiąc fie w nim/ dziwował fie bárzo onemu mifternemu budowánium/ [...] á byłá tam ziemiá [tj. *posadzka*] położona po wftzytkim páłacu z rozmáitego kámienia kóosztownego *HistAl* F8v, A, A2v, A3v, A4 [3 r.], A4v [2 r.] (46); *GliczKsiąż* H2v; gdyż zówždy wolę żyć/ W domu Bogá moyego będąc odrzuconem/ Niż w páłacu grzeftnikow cudnye przypyękrzonym. *LubPs* S6v, N, X2v, cc3v; *KrowObr* 23, 212; *RejWiz* 25v, 27; *Leop* 4.Reg 11/16, 19; *KochZuz* A2; *RejZwierz* 38; *BibRadz* Ex 10/6, 2.Esdr 2/8, *Esth* 5/1, *Ez* 25/4, *Dan* 4/1 (8); vmyflił [Salomon] kóściół począc budowác ku flúżbie Bożey/ y łobie páłac. *BielKron* 76v; Spálatum/ tám był páłac Dioklecianow *BielKron* 274v; Lubek miáfto wielkie á známienite nád morzem/ kámienice páłacom fie rownáią *BielKron* 290v, 60, 78 [2 r.], 115, 147v, 156 (26); *Mqcz* 15d, 84b, [273]b; iákie oni [bogacze] łobie rofkófzy á krotochwile ftroią w páłacoch álbo w ofiádłófcicach łwoich. *RejAp* 176v; *Górndworz* R5v, R8v, Y5, Gg6v; wiadziono onego kupcá do iednego páłacu ná pokoy *HistRzym* 52v, 12v, 41v, 42 [2 r.], 42v [2 r.], 43 [2 r.], (31); *RejPos* 29, 127; *RejZwierc* 23v, 169v, 201; miał winnicę Nawoth Izrehelfki/ ktora (była) w Izrehelu podle páłacá Acháwá krolá w Szomronie. *BudBib* 3.Reg 21/1, 2.Esdr 2/8, *Ps* 47/3, *Cant* 3/9, *Ier* 6/5, 49/27 (10); *BudNT Hebr* 9/22; *StryjWjaz* C, C3v; *Oczko* 3, [41]v; *Calag* 374b; Przypátruyćie fye murom/

y pałacóm złotym *KochPs* 72, 73, 117, 188; Piękny pałac/ wielką pracą y krwią fwoią zbudowawłszy/ innym go ku mieřzkaniu oddał *SkarŻyw* 238, 70, 227, 299 [4 r.], 300 [2 r.], 304 (18); *CzechEp* 61, 407, 408; ktory [papieř] w pořzod Kárdynałow/ z fwoich pałacow wyjezdza/ y do pałacow fię wráca. *NiemObr* 37, 24; *KochFr* 112; *KochSz* A4, C2; *ReszList* 161; Byř pałace rozwodził nie tylko ná ziemi/ Lecz y morzá kámiemni zábudował fwemi. *KochPieř* 1, 52; Téřci y ia nie zrównam pałacmi z bogátym *PudłFr* 47, 47, 71; *Calep* [747]a; *GostGospPon* 168; *GrochKal* 18; iuř tobie w pałacách nie śiádác/ Ani berłem królewřkim podług woli włádác. *GórnTroas* 53, 8, 9, 59; *OstrEpit* A2v; O Pánie Bo ře/ ktoryř łobie obrác raczył pánieńłki řywot/ miáłto pałacu/ w ktorymbyř przebywał *LatHar* 407, 483; *PowodPr* 41; *SkarKaz* 519b; *SapEpit* B3; *SzarzRyt* D3v; [Kazałem mu wfwoich pałacech przebywác. *SqdParysa* C4v].

W połączeniu z nazwą (1): A Kurza nogá pałac ieřt zacny w Krákwie *RejFig* Bb4.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej [w tym: pałac + przymiotnik (3), przymiotnik + pałac (1)] (4): *BielKron* 145; Kłiąęę Vrbinłkie/ rádziło lie/ czoby s tą ziemią czynić miał/ którą było wykopano zákłádáiąc fundáment/ pod pałac Vrbińłki *GórnDworz* P2; [Neron] Řzymłkie Pałace łamał Dom wielki buduiąc *StryjKron* 51; *SkarKazSej* 680a.

W połączeniach szeregowych (8): Pátrzayře iákie miáłtá/ pałace/ y zamki *RejWiz* 10v, 46v; *RejŻwierc* 20v, 270; Aby ták dopiero/ ná tym fundamenćie fwym nowo wfutym/ wřzytki wymyřły fwe/ [...] á z nich kuchnie/ zamki/ miáłtá/ wři/ folwárki/ pałace y infze ćieleřne rořkořzy [papieře] wybudowáli. *CzechEp* 232; *Phil* O; *PowodPr* 36; Nie dřiwe nam pałace áni dwory/ áni złotá/ áni woyłká/ áni rořkořzy y dořtátłi. *SkarKaz* 519b.

W przeciwstawieniach: »pałac ... cella, dom, śmieci« (3): iam w pałacách/ á zwycięřtwo Chryřtuřowe w śmiećiach. *SkarŻyw* 398; Vbořtwo y zátáienie y celle nád pańřtwo y pałace y ćři wfřzytkiego řwiátá przełóżył. *SkarŻyw* 473; Przécř mam zayřřzcć kořřtownych pałaców komu/ A nie ráczéy w fwym mieřkćac oyczyřłym domu? *KochPieř* 18.

W porównaniach (2): Wyřzedł z řywotá czyřłtego/ iák z pałacu Krolewřkiego *ArtKanc* A19v; Bo iáko w krolewřkich pałacách nie śiány áni pokryćia złote/ ále ćiáło krolewřkie rzecz ieřt nazacnieyřza: ták y w niebie krolewřkie ćiáło. *SkarKaz* 243b.

W charakterystycznych połączeniach: pałac marmurowy (3), mistery, murowany (2), ochędořny (2), piękny (3), przestrony, rozkosřny (2), řwietny, upstrzony, wielki (5), wystawiony, złoty (uzłócony) (3), znamienity; brany pałacu (2), drzwi, komnata, pokoj (2), rummy, ściány; rummy z pałacu; (z)budowác (pobudowác) pałac (14), chędořycć, ozdabiać, (wy)stawiać (2), zborzyć (2), zmurować; (wn)ieřć, przyřć, wieřć itp. na pałac (37), do pałacu (23), w pałac (5), ku pałacu (1); być, mieřkćac, [coř robić] itp. w pałacu (39), na pałacu (17).

Wyrażenia: »pałac cesarski« (2): Tákie rzeczy řwięte y kořćielne/ nie ná pałacu Cefarłkim/ ále ná mieyřcu fwym przyřłtoynym odpráwowác fię máią. *SkarŻyw* 299; *WerGořc* 245.

»kosřtowny pałac« [řzyk 5:3] (8): *MiechGlab* 70; *RejWiz* 25v; *BielKron* 270v, 278; *KochPieř* 18; *Phil* O; Iáko fię zawřdydřić nie mamy/ gdy tu łobie z przepychu wielkie y kořřtowne pałace buduiemy. *SkarKaz* 489b, 455b.

»pałac królewski« = *basilica, regia* *Mącz, Calep, Cn; palatium regis* *HistAl, Vulg; domus regis* *PolAnt, Vulg* [szyk 28:14] (42): *BierEz* N3v; gdzie się to syn boży narodził/ iż zali w królewskim pałacu między złotogłowy *OpecŻyw* 15, 47v; *BielŻyw* 63; *HistAl* A2v, L6; *MurzNT Luc* 7/25; *LubPs* Yv; *GroicPorz* p4v, t2; *KrowObr* 107; *Leop* 4.Reg 7/11, 2.*Par* 2/1; *BibRadz Esth* 5/1; *OrzRozm* P3; Pałacow w niey [w mieście *Ilijum*] było królewskich bez liczby. *BielKron* 55, 23v, 78, 265, 266v [2 r.], 277v (10); *Mącz* 23c, 349d; *HistRzym* 66v, 79, 81, 81v, 110v, 114v; *HistHel* D; *StryjWjaz* C4v; Brátu fowemu Moysesowi w królewskich pałacach wychowanemu/ [Aaron] wielką był pomocą *SkarŻyw* 489; *ArtKanc* A19v; *Calep* 124b, 907a; *WujNT Luc* 7/25; *SiebRozmyśl* G; *SkarKaz* 243b.

»pałac pański« [szyk 2:2] (4): *Mącz* 20d; *RejZwierc* 170v; dziś między dworzany W pańskim pałacu/ iutro zaśie cichy Xiądz w kápitułe *KochFr* 90; *KochFrag* 41.

»pałac papieski« [szyk 4:1] (5): *BielKron* 187; *GórńDworz* O4v; *SkarŻyw* 473; bo był w Auinium Pałac Papieski zgorzał *StryjKron* 457; *KochFr* 123.

»wysoki pałac« (3): *SkarŻyw* 32; Ale boiażn/ y grozą páná prowadzą/ Y z wyfokich pałaców pchać fye nie dádzą *KochPieś* 18; *ZawJeft* 26.

Zestawienie: »świętego pałacu apostolskiego sprawca« [tytuł dostojnika duchownego] (1): [ustawiamy sprawcą] Andrzeiá od świętego Krzyża/ Antoniého z Káráfellis świętego pałacu Apostolskiego Sprawce [sacri palatii Apostolicae Advocatos *JanStat* 884] *SarnStat* 1104.

Szeregi: »pałac i (albo) dom« [szyk 1:1] (2): *Calep* 124b; Wtýdził się sam siebie Dawid/ gdy sobie dom y pałac kosztowny zbudował *SkarKaz* 455b.

»dwór, (i) pałac« (3): *BielKron* 273; Palatinus, Górą w Rzymie/ [...] ná które y też Cefárze Rzymscy dwór fwoy y Pałac mieli. *Mącz* [273]b, 20d.

»pałac i zamek« (2): *GórńDworz* Ii2v; z ich [Żydów w Egipcie] potu budowáli krolowie pałace y zamki. *SkarŻyw* 477.

W przeni (2) ; Y zrodzą pałace iego ćierźnie/ pokrzywę/ y ofet *BudBib Is* 34/13; Ciebie połem papieskie pałace widály *KochFr* 123.

Przeni (134) : bo ci po śmierci zagina porzuciwłly wślytko zebranie fwoie [...]. Tylko famy groby ftaną się iem pałace ich *RejPs* 73; bez pomocy y roboty budowniczej ftanął ten świat/ dziwne dzieło y pałac wślytkiego co iest/ niebo y ziemiá. *SkarŻyw* 258.

Zwrot: *peryfr.* »w podziemne pałace przywieść« = *spowodować śmierć* (1): Lecz płocha młodość wnet krolá wwiódłá, Záczy w podziemne pałace przywiódłá *KlonKr* E4.

Wyrażenia: »pałac panowania« = *władza* (1): Błogosławionemu Sylwestrowi/ y wślythkim potomkom iego/ od ninieyżego tzału/ dawamy pałac pánowania naszego pobożny/ y koronę z głowy naszey. *KrowObr* 27.

»pałac rzymski« = *papiestwo* (1): przedsię nie to podeprzeć/ y ratować/ tey poryłowány ściány/ pałacu Rzymkiego nie mogło. *NiemObr* 55.

a) *Niebo, miejsce przebywania Boga, świętych i dusz zbawionych* [w tym: *pl* (89), być może w nawiązaniu do znacz. 'pomieszczenie', cf *In domo Patris mei mansiones multae sunt Ioann* 14/2] [w tym czyj(e) (= Boga) (51): *pron poss* (34), *G sb i pron* (14), *ai poss* (3)] (107) : *WróbŻółt* 64/5 [2 r.]; przeniknę ná gorę świętobliwości twoiey náznaczoną/ á fnadz prawye do famyh wnętrzości

pałacow twoich. *RejPs* 64v, 34, 39, 124, 125, 125v, 137v; Iż kto wierzi a krizon [*lege*: krzczon] bedze Ten wtych Palaczach ofiedze *RejKup* z4, o8; *LubPs* M3, V2, X2, dd4; Gdyż s kłopotu idziemy tám ná wdzyęczne gody. Gdzye nam tám iáko fłyhác/ dziwne z rołkołzámi/ Zgotowano pálace *RejWiz* 105; *RejAp* BB5v; gdyż w domu iego wiele rozlicznych pálacow ieft. *RejPos* 128, 39v, 131, [136], 159v, 160 (16); *BudNT Hebr* 9/21; *KochPs* 46, 92, 126; Kiedyż ia też Páná fwego/ Oglądam w pałacu iego? *KochMRot* B3v; *KochPieś* 12; *WysKaz* 13; Wiemy Pánie Boże náfz/ iż małz wielkie pálace *SkarKaz* 454b, 40a; *ZbylPrzyg* B4v; Poznałz że mądrym/ że ieft wiekuiłtym Pan/ co ma pálac ná fklepie ogniłtym *SzarzRyt* A3.

W *połączeniach szeregowych* (2): Naprzod ábyłmy pewnie wiedzili/ iż ieft żywot po śmierci/ iż fą niewidome źiemie/ krolełtwá/ zamki/ pálace/ niebieskie y piekielne/ niłkie y gorne. *SkarKaz* 207a, 122b.

W *charakterystycznych połączeniach*: pálac(e) dziwne, hojne (2), niedokończone, nieskazitelne (2), obiecane, obfite, piękny, przebrane, przestrone, rozkoszne(-y) (2), rozliczne (2), wdzyęczne (3), wielkie; pálace rozkoszy; pokoje pałacow, przybytki (2); (z)gotować pálace (5), otworzyć; brać się do pałacow (pałacu), dostać się, gotować się, prowadzony, przenieść się, wchodzić, wniść (2), wzdychać, wziąć (wzięty) (2), zawołać; mieszkać w pałacach (pałacu) (2), osieść, posadzić, przebywać, stać.

Zwrot: *peryfr.* »do gurniego pałacu się gotować« = *konać* (1): Duch iey z fchorzáłem ciáłem w ten czás fie mocował/ Do gurniego pałacu co włkok fie gotował *WisznTr* 15.

Wyrażenia: »pałac(e) domu Boga (a. Bożego)« = *atria domus Dei a. Domini Vulg* (3): Oto teraz bogoflawcie pana boga wżytci fludzy Boży. [...] Ktorzy ftoicie w domu Bożym/ w pałaczach domu boga náfzego. *WróbŻołt* 133/1, 91/14, 115/19.

»gorny(-e) pałac(e)« (2): Iákoś fłyfzał o ftaniech rozlicznie ftworzonych/ Ktore thám fą w tych gornych pálacoch przełtronych *RejWiz* 116v. *Cf Zwrot*.

»kosztowny pałac« (1): A ciebie Zacna Páni/ niech Bog tám fpráwuie/ Gdzie kofłtowne pálace flugom fwym gotuie. *WisznTr* 4.

»pałac krolewski« (2): *RejPs* 71v; [*zmarła Romula*] do Krolewfkiego pałacu y ozdobności poniešioná ieft: iufz teraz miedzy onemi wfpániáłemi fáfšády iáfšnieie *SkarŻyw* 589.

»niebieski(e), królestwa niebieskiego, niebieskiej radości pałac(e)« = *caelorum habitacula HistAl; caelestia PolAnt* [*szyk* 18:13] (28:2:1): *WróbŻołt* ff5, qq2v; Abowiem on [...] fpałacow fwych niebieskich wfłego bełpieczeńftwá pełnych przegláda wfłytki omiełkáwácze náziemi *RejPs* 48; *HistAl* 18; Krolowa wefoła/ Rátz nas połádzić/ kędyś teraz s twoim Synem/ w niebieskim pałacu *KrowObr* 171v; *RejAp* CC4v; Vyrzą też ony rołkołzne pálace krolełtwá niebieskiego *RejPos* 7, 24v; *BudNT Hebr* 9/21; Y będziefz kiedy/ że [...] oná [*myśl*]/ Ku pálacom/ twej niebieskiej rádości/ Puści fkrzydłá wolności? *GrabowSet* Q4v; *LatHar* +8, [+9], 240, 349, 384 (17); *WysKaz* 6; *SiebRozmyśl* B; Rodźice náfze pierwłze w niewinności y zacnym Ráiu ftworzone/ y do niebieskich Pálacow zrzáđzone/ dla iednegoż niepołufzeńftwá/ Pan Bog [...] pokarał *PowodPr* 11; *SkarKaz* 207a.

»pałac(e) pański(e), królestwa pańskiego« [*szyk* 3:1] (3:1): pálace onego niezmiernego krolełtwá Páńłkiego máią być [*nam*] zgotowane y otworzone. *RejPos* 294v; *KochPs* 140; dułzá moiá/ [...] żáda wniść do pálacow Páńłkich. *LatHar* 53, 608.

»pałac(e) święty(-e)« [szyk 2:1] (2): *KochPs* 19, 155; *RAcz* weyźrzeć Pánie/ święty Oycze/ z świętego pałacu twego *LatHar* 271.

»wieczne (a. wiekuiste) pałace, pałace wiecznego krolestwa« (5:1): iż iuż widzą iż máią [...] vżywać wiecznych rádości á onych obfitości bogáctwá á pałacow onego wiecznego krolestwá *RejPos* 165v, 180v, 318v; Day nákoniec wiekuísie przebywáć w wiekuísłych pałacách twoich *LatHar* 645, 24; Zápál we mnie chuć do domu Oycá twego/ y do mieřkánia pałacow wiecznych *SkarKaz* 552b.

»wysoki(e) pałac(e)« [szyk 3:1] (4): *RejPs* 24; twych wyřokich dóydę Pałaców: gdzie mieřkáníé/ Gdzie ty małz przebywáníé. *KochPs* 64; *SkarŻyw* 258; *SiebRozmyśl* K2v.

Szeregi: »dom a pałace« (1): gdyż on chce áby on dom iego święty/ á ony obfite pałace iego były nápełnione *RejPos* 159v.

»dwor albo pałac« (1): což rozumieřz o wielkości dworu álbo pałacu krolá tego/ przed ktorego drzwiami [...] będą řtali ci krolowie ziemřcy. *RejAp* 184v.

»pokoj a pałac« (1): Ieřli ták przyřionek řwoy/ to ieřt niebá/ řłońce/ gwiazdy/ morze/ ziemię/ nádał y ozdobił: dáleko więcey řwoy pokoy y pałac wktorym řam mieřzka vbogácił *SkarŻyw* A3.

»pałace a przybytki« [szyk 2:1] (3): Y kthoř wřdy moy miły Pánie ořiędzie thy przybytki á thy pałace twoie? *RejAp* 187; *RejPos* 159, 245v.

b) Sklepienie niebieskie (2) :

Wyrażenia: »pałac gorny« (1): z czego pałac gorny Vřklepion/ iák w nim dořtał páńřtwá Iowis řporny *OstrEpit* A3.

»pałace nieba« (1): oczy przypátrzone Podnořę z řiemie/ ná pałace one/ Sliczného niebá *GosłCast* 68.

c) Raj, miejsce pobytu pierwszych ludzi (3) : Tákiemi przywileymi y dáry opátrzywřy przodki nářze: prowadził ich P. Bog do pałacu dla nich ofobliwie zbudowánego: to ieřt do Ráiu *SkarŻyw* 260, 259.

Wyrażenie: »gorne pałace rajske« (1): gorne ony pałace Rayřkie/ w ktore P. rodzice nářze pierwře wprowadził. *SkarŻyw* 260.

d) Piekło (2) : (*did*) STARY FRANT [*tj. czart*]. (–) IDę ia z řwyc pałaców y cieniów zákrytych/ Gdzie mieřkamy w przepářciách řiemřkich niedobytych. *GosłCast* 13, 13.

e) Stajenka betlejemka (2) : onę im gwiazdę vkazał/ ktora ie do Bethleem przyprowadziła/ do onego pałacu/ gdzie krol niebá y ziemię powity leżał. *SkarŻyw* 27, 27.

f) Serce człowieka jako mieszkanie Boga (12) : *OpecŻyw* 90v; Krol tento ieřtci oćiec niebieřki/ ktory ma pałac budowáć/ tho ieřt řerce człowieře dobreimi cnothámi nápełniáiąc *HistRzym* 108v, 108v [2 r.]; *GrabowSet* P2v; řřtáymy řię kořciołem y domem iego/ y buduymy iemu pałac drogi *SkarKaz* 457a.

W połączeniu szeregowym (1): nigdzieř znacznieyřze y ozdobnieyřze řzemieřřo iego nie ieřt/ iáko ná świętych y wybránych/ ktorzy řą domem/ pałacem/ y ofobnym mieřkániem iego. *SkarŻyw* A3.

Wyrażenie: »pałac (przybytku) řerca« (4): Potym małz kołátáć do pałacu řercá twego *HistRzym* 47v, 48; iużeř mu ochędożył pałac przybytku řercá twego *RejPos* 145, 143.

Szereg: »pałac a mieszkanie« (1): pobudowawřy ty ruiny řkářzonego řercá nářzego/ řam w nim včzynił řobie wdzięczne pałace á mieřkáníé řwoie *LubPs* Z4. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*]

g) Człowieczeństwo, w które wcielił się Chrystus (1) :

Szereg: »dom abo pałac« (1): Iż człowieczeństwo było domem ábo páłacem fyná Bożego wieczne⁸⁰. *CzechEp* 142.

b. Świątynia (zwłaszcza jerozolimska); atrium, templum PolAnt (13) : w Ieruzálem były zacne páłace ie⁸⁰ *RejPs* 111, 117v; *BibRadz Ps* 99/4; Dzień ieden v mnie w twoim páłacu łtrawiony/ Léplzy/ niż indziéy wiek niezliczony *KochPs* 126, 112; *CzechEp* 301; *LatHar* 61.

Wyrażenia: *peryf.* »pałac chwały bożej« (1): przodkowie náłzy [...] ty nam ták wípániáły y wielkie páłace chwały Bożey zołtáwili: y kápłanámi do pomocy zbáwienia ludzkiego opátrzyli *SkarKaz* 453a.

[»pałac pański«: (*nagł*) Iozef [*kapłan*] hamuie y karze Zydy [...]. (-) [...] záilte iestefcie winni/ bołcie woyny czynili w kołciele/ á świętym páłaczu panskim *FlawHist* 111.]

peryfr. »pałac boskiego przebywania« (1): nád włzytki łkárby nadrożey łobie [...] pałac Boskiego przebywania poczytáiąc: zebrał wielką kupę łrebrá/ y połtał do Prus. *SkarŻyw* 356.

»święty pałac« (1): Bo nie do ręką wczynionych świętych (páłacow) [*in manufacta sancta*] wízedł Chriřtus *BudNT Hebr* 9/22[24]; [*FlawHist* 111].

Szeregi: »dom albo pałac« (1): Przykazał też wczynić dom álbo páłac ná dłuż trzydzyeści łokci *BielKron* 33.

[»kościół a pałac«: *FlawHist* 111 cf »pałac pański«].

»pałac a przybytek« (1): mułiał łobie łpráwić á dziwnie vbogáćić á záchędożyć Máiełtat Bołtwá łwego/ á thy rozmaíte páłace a przybythki łwoie. *RejPos* [292]v.

Przen: *Kościół jako ogół wiernych* (1) : [*kacerze*] w łwoich tylko [...] komorkach/ wiáre o Chryřtusie vkázuią: á zpołpolitego włzytkich wieków páłacu/ po włzytkim łwiećie/ y po włzytki czáły rozłszerzonego/ wywodzić łudzie wierne zdrádlíwie vłłuią. *SkarŻyw* 374.

c. Siedziba urzędu; praetorium Vulg, Cn; prytanium Mqcz; curia Modrz (7) : Senaculum, Dóm/ páłac/ yzbá do rády/ miełfce zwłáłzcza ná które łie pánowie rádni do rády łchodzą. *Mqcz* 382c, 328c; *ModrzBaz* 46; Prowáđzili tedy Iełufá od Káipháłzá ná ratułz (*marg*) do páłacu, gdzie Piłat miełzkał y łáđził. (-). *WujNT Ioann* 18/28, *Act* 23/35, *Philipp* 1/13.

Wyrażenie: »pałac sądowy« (1): Tam [*w Jeruzalem*] práwo/ tám iest záłáđzon pałac łáđowy/ Tám łtolicá/ y on zacny thron Dawidowy. *KochPs* 188.

2. Pomieszczenie (27) :

a. Komnata, sala, też atrium; triclinium Murm, HistAl; aula HistAl; atrium Calag [w tym czyj (3): G sb i pron (2), ai poss (1)] (22) : vkázál łie twym iedenⁿáfcie wczennikom łiedzącym wony^m palátzu *OpecŻyw* 172v, 90v; *Murm* 133; a była wyeżá przy páłacu onego xyążęcya oyca iey wyelka a wyłoka wktorey było dzýeliętz páłacow wyelkich *HistJóz* B3; W páłacu oney panny Áłenech były trzy okna *HistJóz* B3v, B3 [3 r.], B3v; Był ten to páłac álbo wieczernik ze włzech łtron przychędożon. *HistAl* F2, B3, L2, L6v [3 r.], L8; *MurzNT Matth* 26/69, *Mar* 14/54; We łrřodku tych wież były páłace miłterne *BielKron* 270v; *Calag* 402a.

Szeregi: »przybytek a pałac« (1): Iełłiż ia wnide w przybytek á w páłace domu mego *LubPs* dd2v.

»pałac albo sala« (1): w trzecim [*dworze*] były wywiedzyone páłace álbo łzale y łieni z wirydarzmi rołkołznymi *BielKron* 78.

b. *Sanktuarium w świątyni Jahwe (w prorocztwie o świątyni jerozolimskiej); templum PolAnt (5) :* Zmierzył też długość budowania przed obliczem piętra/ które ná ządzie iego/ y miełzkánia/ y z tąd y z tąd (było) łto łokiet/ y pálacu wnętrznego/ y przyśionká siennego. *BudBib Ez 41/15, Ez 41/20, 21, 23, 25.*

3. *Zestawienie w funkcji nazwy botanicznej:* »pałac zajęczy (a. zajęcowy)« = *Crepis tectorum L.* (Rost); *pępawa dachowa, roślina z rodziny złożonych (Compositae) (5) :* PAlacz zaięczy iełt ziele mleczowy podobne, iedno iłz liłt ma kończyłtłzy, korzeń podobny zielu łamikamieniowemu/ [...] niektorzy zową tho ziele domkiem zaiączowym/ á drudzy Pałaczem zaiączowym *FalZioł I 105d, +4b, I 105d, 106a żp.*

Synonimy: **3.** »domek zajęcowy«, »zajęczy chłodek«.

Cf **PALACEK**

HK